

VAROLMANIN ASIL GAYESİ İMAN

GİRİŞ:

İnsan ruh ve bedenden oluşan bir varlıktır. İnsanın ruh yönü, yüce bir varlığa inanmak, ona sığınmak, ondan yardım istemek, ona dua etmek ister. İnsandaki inanma ihtiyacı fitri, yaratılıştan var olan bir ihtiyaçtır.

İnsanlık tarihi bize gösteriyor ki, en ilkel devirlerden beri, her çağda yaşayan insanlarda Allah fikri ve tapınma düşüncesi, dolayısıyla bir din inancı vardır. İnsan en eski zamanlardan beri, kâinat dediğimiz şu varlık üzerinde, üstün bir kudrete inanmış ve ona tapmıştır. Zamanla mağaralarda, taş kovuklarında tamamen ilkel bir şekilde yaşamış olanların da bu ihtiyacı duymuş oldukları bize kadar gelen eserlerinden, mağaralara çizdikleri resimlerden anlaşılmaktadır. Allah inancı şüphe yok ki insanda yaratılıştan vardır. (A. Saim Kılavuz, Ana Hatlarıyla İslam Akaidi ve Kelama Giriş, s. 77)

Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz (s.a.s.):

مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ

“Her doğan çocuk fıtrat üzere doğar. Sonra anne babası onu Yahudi, Hristiyan veya Mecusi yapar.” (Buhari, Tefsir (Rûm), 2) buyurmuştur. Fıtrat, ilk yaratılış sırasında Allah’ın insan tabiatına bahşettiği yaratanını tanıma eğilimi, ruh temizliği vb. olumlu yetenek ve yatkınlıklardır.

Bir gün Resulullah’ın (s.a.s.) huzuruna elbisesi beyaz, saçları siyah, orada bulunan hiçbirinin tanımadığı bir surette Cebrail (a.s.) gelir. Dizlerini Resûl-i Ekrem’in (s.a.s) dizlerine yaslar ve ellerini de dizlerinin üzerine koyar. *“İslam nedir?”* diye sorar, cevabını aldıktan sonra Cebrail (a.s.):

فَأَخْبَرَنِي عَنِ الْإِيمَانِ،

“Bana imanı anlat” der. Resulüllah (s.a.s.):

أَنْ تُوْمِنَ بِاللّٰهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُوْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ

“Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanmandır. Yine kadere, hayır ve şerrin Allah’tan olduğuna iman etmendir.” Hadis-i şerifin sonunda Peygamber Efendimiz (s.a.s.): *“O (gelen), Cebrail idi, size dininizi öğretmek için geldi.”* buyurur. (Buhârî, İmân, 37)

İMANIN TANIMI

Yüce Rabbimizin bizlere bahşettiği nimetlerin en başında iman gelmektedir. Sözlükte “güven içinde bulunmak, korkusuz olmak” anlamındaki emn (emân) kökünden türeyen iman, Allah Teâlâ’dan getirdiği kesin olarak bilinen hükümler hususunda Hz Peygamber’i (s.a.s.) tasdik etmek, O’nun haber verdiği şeyleri tereddütsüz kabul edip, bunların gerçek ve doğru olduğuna gönülden inanmak demektir. İman, Allah’ın varlığına ve birliğine, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kaza ve kaderin Allah’tan olduğuna gönülden inanmaktır.

İman, bir bütündür, kişinin dünya ve ahiret hayatını, kişisel ve sosyal hayatını etkiler. İman sadece bilgi değil amel (yaşama) ve hal boyutunu da içine alır, kalitesi ve makbul olması samimiyetledir. İnsanın yaratılışının, varoluşunun gayesi yaratan, yaşatan Rabbini tanıması ve O’na iman etmesidir. Kişinin kurtuluşunun mutlak şartı, iman esaslarını eksiksiz, şüpheye mahal bırakmaksızın kabul etmektir.

İMAN-AMEL İLİŞKİSİ

Hicretin dokuzuncu senesinde Arap Yarımadası’nın muhtelif bölgelerinden insanlar heyetler halinde Medine’ye geliyor, Sevgili Peygamberimizi (s.a.s) ziyaret edip, ondan İslâm hakkında bilgi alıyorlardı. Çok sayıda heyetin Medine’yi ziyaret etmesinden dolayı İslâm tarihinde Hicret’in dokuzuncu senesi “Heyetler Yılı” olarak isimlendirilir.

Bu meyanda Bahreyn bölgesinde yaşayan Rabîa kabilesinin Abdülkays koluna mensup, on üç kişilik bir heyet uzun ve meşakkatli bir yolculuğun ardından Medine'ye gelir. İslâm'ı öğrenmek için birçok zahmete katlanan heyet Allah Resûlü'nün (s.a.s) huzuruna çıktığında Hz. Peygamber (s.a.s) onları **“Hoş geldiniz!”** diyerek karşılar.

Hiz. Peygamber'in (s.a.s) karşılamasının ardından heyet adına Abdullah b. Avf söz alır ve: *“Ey Allah'ın Resûlü! Bizler sana uzak beldelerden, meşakkatli yolculuklar yaparak geliyoruz. Ayrıca bizim memleketimizle Medine arasında kâfir olan ve bize düşmanlık eden Mudar kabilesi meskûn olduğu için bizler sana ancak savaşmanın yasak olduğu haram aylarda gelebiliriz. Bize özlü bir şeyler tavsiye et de onları geride bıraktığımız kabilemizin insanlarına anlatalım, hem de cennete girmemize vesile olsun”* der. Bunun üzerine Allah Resûlü (s.a.s) onlara yalnızca tek olan Allah'a iman etmelerini emreder. Peşinden de,

هَلْ تَذَرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَحْدَهُ

“Yalnızca tek olan Allah'a iman etmek ne demektir bilir misiniz?” diye sorar. Onların “Allah ve Resûlü daha iyi bilir.” diyerek cevap vermeleri üzerine Hiz. Peygamber (s.a.s):

شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، وَإِقَامُ الصَّلَاةِ ، وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ ، وَصَوْمُ رَمَضَانَ

“Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed' in Allah'ın elçisi olduğuna iman etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekâtı vermek, Ramazan orucunu tutmaktır.” buyurur. Daha sonra da onları

أَحْفَظُوهُ وَأَخْبِرُوهُ مَنْ وَرَاءَكُمْ

“Söylediklerimi iyice ezberleyin ve geride bıraktığınız kabile halkına da anlatın.” diyerek uğurlar. (Buhârî, İlim, 25; Hadislerle İslam, 1/507) Peygamber Efendimiz (s.a.s) yeni Müslüman olan ashabına imandan sonra kişinin imanını güçlendirecek, Rabbi ile bağını sürdürecektir ibadetleri tavsiye etmişti.

Amel ile iman arasında çok yakın bir ilişki vardır. Kur'ân-ı Kerîm'in birçok âyetinde iman ile sahih amel yan yana zikredilmiş, müminlerin sâlih amelleri işleyerek maddî-mânevî gelişmelerini sağlamaları ısrarla istenmiştir. Çünkü düşüncede ve kalpte kalarak amele dönüşmemiş iman, meyvesiz bir ağaca benzer. Kalpte mevcut olan iman ışığının hiç sönmeden parlaması, giderek gücünü artırması sâlih amellerle mümkün olabilir. Ayrıca imanın kuvvetlenmesi ve kemale ermesi, Allah'ın iman sahiplerine vaad ettiği sonsuz nimetlere kavuşmak için amel gereklidir. İnsan sadece inanılması gerekli şeyleri tasdik eder, ameli umursamayan bir tavır sergileyip yasakları çiğnerse, dine, Allah'a ve Peygamberine olan bağlılığı yavaş yavaş azalır, günün birinde kalbindeki iman ışığı da sönüp gider. Hem imanın güçlenmesi hem de müminin cehennem azabından kurtularak nimetlere ulaşması ve Rabbine karşı kulluk görevini gerçek anlamda yerine getirmesi bakımından amelin önemi çok büyüktür. (İlmihal 1, TDV Yay., s. 73)

وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

“Kim inanmayı reddederse ameli kesinlikle boşa gider. O, âhirette de hüsrana uğrayanlardandır.” (Maide, 5/5) İmanı kemale erdirmeye, üstün bir dereceye getirmek ve böylece Allah Teala'nın vadettiği sonsuz nimetlere kavuşmak için ibadet ve amel gereklidir.

Ahirette kurtuluş ancak iman ve sâlih amellerle olacaktır.

İMANI HAYAT KILMAK

İman, sahibini bazı şeyleri yapmaya bazı şeylerden de kaçınmaya sevk eder. İman etmek kulluk sorumluluğunu yüklenmek demektir. Başta namaz, oruç gibi ibadetler olmak üzere çalışma hayatı, aile

içi ilişkiler, sosyal hayat gibi insan yaşamının her alanına imanın yansıması gerekir. İman bazen bedel ister. Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

“İnsanlar, denenip sınavdan geçirilmeden, “İman ettik” demekle bırakılacaklarını mı sanıyorlar?” (Ankebut, 29/2) İnsanların sorumluluklarını yerine getirmiş sayılmaları, dolayısıyla gerçek manada müslüman olmaları için yalnızca “inandık” diyerek sözlü bir iman ikrarında bulunmaları yeterli değildir. Asıl dindarlık, Allah’ın insanları inançları uğrunda bazı güçlüklerle imtihan ettiğinde ortaya çıkar. Kulların Allah katındaki değerleri de bu imtihandaki başarı derecelerine göre belli olacaktır. (Kur'an Yolu Tefsiri, 4/252-253)

İmanını hayat kılanların özellikleri ile ilgili Enfal suresinde şöyle buyrulmuştur:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

“Müminler o kimselerdir ki, Allah’ın adı anıldığında yürekleri titrer, kendilerine Allah’ın âyetleri okunduğunda bu onların imanlarını arttırır. Onlar yalnızca Rablerine güvenirler.” (Enfal, 8/2)

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

“Namazlarını özenle kılarlar, kendilerine verdiğimiz şeylerden bir kısmını Allah yolunda harcarlar.” (Enfal, 8/3)

Bu iki ayette imanını hayat kılan gerçek müminlerin beş vasfı açıklanmış, arkasından da bunları gerçekleştiren ve imtihanı kazananların elde edecekleri sonuç ve ödüller bildirilmiştir:

1. Kâmil manada mümin olanların imanlarıyla duyguları arasında bir etkileşim vardır; Allah’ı andıklarında, kendilerine Allah’tan söz edildiğinde heyecan duyarlar, gönüllerinde korku ile coşku karışımı duygular oluşur.
2. Allah’ın ayetleri okundukça hem yeni bilgiler edinir ve bunlara da iman etmek suretiyle inançlarını nicelik yönünden arttırırlar hem de her bir ayet, ihtiva ettiği incelik, güzellik, hikmet ve bilgiler sebebiyle Kur’an’ın Allah’tan geldiğine delil teşkil ettiği için nitelik yönünden imanlarını güçlendirirler.
3. Müminler de mal, mülk, evlât, eş dost edinirler, fakat onların dayanıp güvendikleri bu fâni varlıklar değil, her şeyi yaratan ve mülkün gerçek sahibi olan Allah’tır.
4. Namaz, Allah ile kurulan bağın gerçekleştiği en uygun ve en güzel vasıta olduğu için onu büyük bir özenle ifa etmeye çalışırlar.
5. Allah’ın verdiği rızıktan kendileri yararlandıkları gibi yakından uzağa doğru başkalarının da ondan yararlanmasına imkân verirler; nafaka, zekât ve sadaka verme, vakıf kurma, ödünç verme ve kullandırma, ikram etme gibi malî vazife, yardım ve iyilikleri ihmal etmezler. (Kur'an Yolu Tefsiri, 2/662-663)

Peygamber Efendimizin (s.a.s.) “*Şu anda bana on âyet indi; kim bu âyetlerin gereğini yaparsa cennete girecektir*” (İbn Hanbel, I/34) buyurduğu; inananların üstün nitelikleri ve kurtuluşa eren müminlerin özellikleri Müminun suresinin ilk ayetlerinde şöyle anlatılmaktadır:

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ

“Onlar, namazlarında derin bir saygı hali yaşarlar” (Müminun, 23/2)

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

“Anlamsız, yararsız söz ve davranışlardan uzak dururlar” (Müminun, 23/3)

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ

“Zekâtı verirler” (Müminun, 23/4)

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْوَابِهِمْ حَافِظُونَ

“İffetlerini korurlar” (Müminun, 23/5)

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

“Yine o müminler emanetlerine ve ahidlerine sadakat gösterirler” (Müminun, 23/8)

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

“Namazlarını titizlikle eda ederler.” (Müminun, 23/9)

Hadis kitapları incelenip Allah’a iman ile ilgili hadisler tahlil edilince, Peygamber Efendimizin (s.a.s) sözlerinde Allah’a iman konusunun insanın bireysel, toplumsal ve evrensel boyutlarıyla ilişkisinin ne kadar güçlü olduğu da açık bir şekilde görülecektir. Şu hadisler hep bu olguyu destekler mahiyettedir:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُوْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

“Her kim Allah’a ve âhiret gününe iman ediyorsa komşusuna eziyet etmesin. Her kim Allah’a ve âhiret gününe iman ediyorsa misafirine ikramda bulunsun. Her kim Allah’a ve âhiret gününe iman ediyorsa ya hayır söylesin ya da sussun!” (Buhârî, Edeb, 3; Hadislerle İslam, 1/513) Müminin imanı, onu komşularıyla ilişkisinden, insanlarla konuşmasından, misafirini karşılamasına kadar etkiler. Mümin bilir ki yaptığı iyiliklerin bir gün mükâfâtı olduğu gibi kötülüklerinin de bir gün cezası olacaktır. İmanı onu iyi bir insan olmaya sevk eder.

Muâz b. Cebel (r.a.), Rasûlullah’ın (s.a.s) yanından ayrılmamaya özen gösterir, yanı başında yürürken veya uzun yolculuklarda dahi ona merak ettiği hususlarda sorular yöneltmekten geri durmazdı. Tebuk Seferi’nden dönerken Allah Resûlünün (s.a.s.) yalnız olduğunu görünce,

يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ

“Bana cennete girmemi sağlayacak bir davranış söyler misin?” diye soru sorar. Allah Resulü (s.a.s) şöyle buyurdu:

بَخٍ لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْ عَظِيمٍ، وَهُوَ يَسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، تُقِيمُ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ، وَتُؤَدِّي الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ، وَتَتَّقِي اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا تَشْرِكُ بِهِ شَيْئًا

“Aferin sana! Sen önemli bir konu hakkında soru sordun. Fakat bu, Allah’ın kendisi için kolaylaştırdığı kişiye kolay gelir. Farz namazı kılarısın, farz olan zekâtı verirsin ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmayarak Allah’a kavuşursun...” Daha sonra Rasûl-i Ekrem (s.a.s.) şöyle buyurdu:

أَلَا أَخْبِرُكَ بِرَأْسِ الْأَمْرِ كُلِّهِ وَعَمُودِهِ وَذِرْوَةِ سَنَامِهِ

- “Sana bütün işlerin başını, ana direğini ve doruk noktasını bildireyim mi?” Muâz b. Cebel (r.a.),

بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ

- “Evet, bildiriniz Ya Rasûlallah!” der. Peygamber Efendimiz (s.a.s) şöyle buyurur:

رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ

- “İşin başı İslâm, direği namaz, doruğu cihaddır.” (İbn Hanbel, V, 237)

Görüldüğü üzere Hz. Peygamber (s.a.s) Allah'a imanın amelle olgunlaşacağını ve imanda zirveye çıkabilmenin yolunun ibadet ve amelle mümkün olabileceğini belirtmiştir.

İslâm, eşsiz bir inanç, ibadet ve ahlâk sistemidir. İmanla insan hayatına anlam katar. İman kişiye dünyada yaratılış gayesine uygun bir yaşama bilinci aşılar, davranışlarını şekillendirir, fikir ve kararlarına yön verir. Rabbimiz:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ

“Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar.” (Nur, 24/30) buyurmuştur. “Gözlerini haramdan sakınsınlar”dan maksat insanı harama götürebilecek bakışlardır. Nitekim sevgili Peygamberimiz Hz. Ali’ye (r.a.) hitaben, “*Bir baktığında arkadan bir daha bakma, birinci bakış hoş görülür ama ikinci bakışa hakkın yoktur.*” (Ebû Dâvûd, Nikâh, 43) buyurarak bu manaya açıklık getirmiştir. Mümini gözlerini harama bakmaktan sakındıran imanidir.

Peygamber Efendimiz (s.a.s) şöyle buyurmuştur:

الْإِيمَانُ بَضْعٌ وَسَبْعُونَ أَوْ بَضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ

“İman, yetmiş küsur şubeye ayrılır. En üst derecesi lâ ilâhe illallah sözü, en alt derecesi ise yolda insanlara eziyet veren bir şeyi alıp kenara koymaktır. Hayâ da imandan bir şubedir.” (Buhârî, İman, 2) Bu hadis-i şerifte Hz. Peygamber (s.a.s.) hayâ ile iman arasında önemli bir ilişki olduğuna dikkat çekmiştir. Aynı şekilde hadiste yolda eziyet veren her hangi bir şeyi kaldırmanın da imandan olduğuna vurgu yapılmıştır.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) bir hadislerinde:

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا

“Müminlerin iman bakımından en olgunu, ahlak bakımından en güzel olanıdır” buyurmuştur. (Ebû Dâvûd, Sünnet, 15) Küçüklerine merhamet, büyüklerine hürmet göstermek, çevresine güven vermek, emanete riayet etmek, doğru sözlü olmak, cömertlik, anne babaya, eşe, çocuklara, canlı cansız bütün mahlûkata şefkatle davranmak mümine yakışan güzel hasletlerdir.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

لَا يَسْتَقِيمُ إِيمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ وَلَا يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ حَتَّى يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلٌ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقَهُ

“Kulun kalbi doğru oluncaya kadar imanı dosdoğru olmaz. Dili doğru oluncaya kadar da kalbi dosdoğru olmaz. Komşusunun kendisinden bir kötülük gelmeyeceğine emin olmadığı kimse de cennete giremez.” (İbn Hanbel, III, 199) Dil doğru oldu mu yalandan iftiradan, gıybetten uzak durur. Dilin doğruluğu, kalbin doğru olmasını etkiler. Dil kalbin tercümanıdır. Kalp doğru oldu mu kinden, nefretten, hasetten, ikiyüzlülüğten uzak durur. Kalbin doğruluğu imanın doğruluğuna vesile olur. Mümin, temiz kalpli, doğru sözlüdür.

Maddî hayatımızın merkezî organı kalp, mânevî hayatımıza da yön veren bir kaynaktır. İslâm düşüncesinde kalp, bütün vücuda yön veren merkezî bir organ olarak görülür. Din dilinde kalp, iman ve küfrün, sevginin ve nefretin, cesaretin ve korkaklığın, iyiliğin ve kötülüğün, kısaca bütün duyguların merkezidir. Ebû Hüreyre (r.a.) kalbi, ordusunun başındaki bir sultana benzeterek tasvir etmiştir: “Kalp sultandır ve onun orduları vardır. Sultan iyi olursa askerleri de iyi olur. Sultan kötü olursa orduları da kötü olur. Kulaklar bu sultanın habercileridir. Gözler bekçileridir. Dil sultanın tercümanıdır. Eller kanatlarıdır. Ayaklar postacılarıdır. Ciğer şefkat ve merhamet kaynağıdır. Dalak ve böbrekler (kendisine yönelen tehlikeleri bertaraf eden) tuzaklarıdır. Akciğer (hayatın kaynağı) nefestir. Sultan iyi olursa askerleri de iyi olur, sultan kötü olursa askerleri de kötü olur.” (Abdürrezzâk, Musannef, XI, 221; Hadislerle İslam, 3/60-61)

İmanı diri tutan salih amellerdir, kemale erdiren ise güzel ahlaktır.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“Erkek olsun kadın olsun, kim inanmış bir insan olarak dünya ve âhirete yararlı işler yaparsa kesinlikle ona güzel bir hayat yaşatacağız ve böylelerinin ecirlerini de muhakkak surette yapmış olduklarının daha güzeliyle vereceğiz.” (Nahl, 16/97)

Dünya ve âhiret mutluluğunun birlikte vaad edildiği, böylece Allah’ın en güzel nimetlerinin çok kapsamlı ve zarif bir üslûpla dile getirildiği bu âyet, hayatını güzel işlerle süsleyen müminlere eşsiz bir müjde olduğu kadar gerek müslüman bireyler gerekse müslüman toplumlar için son derece anlamlı bir uyarı ve bir irşad değeri taşımaktadır. Burada yüce Allah, hakkıyla mümin olup işlerini güzel yapanların, yaptığını doğru yapanların; iyi, hayırlı ve faydalı işler yapmayı hayatlarının yasası haline getirenlerin dünya hayatlarının da hoş olacağı, güzel ve mutlu kılınacağı müjdesini vermekte; bu hususta son derece kesin ifadelerle vaadde bulunmaktadır. (Kur'an Yolu Tefsiri, 3/438-439)

SONUÇ

İman, insanları dünyada istikamete erdiren, doğru yoldan ayırmayan, ömrün her safhasını aydınlatan bir hidayet kandili olduğu gibi, ahirette de sahil-i selâmete ulaştıran sağlam bir kılavuzdur. Bu bağlamda iman, kişinin yaratılış gayesine uygun bir yaşam sürmesinin gereği iken, ahirette de Rahman’ın rahmetini hak etmesinin gereğidir. Bundan dolayı Allah Resulü (s.a.s):

مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ يَتَوَضَّأُ فَيُبْلِغُ - أَوْ فَيُسْنِغُ - الْوُضُوءَ ثُمَّ يَقُولُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ إِلَّا فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ

“Sizden herhangi biri abdesti eksiksiz ve güzelce alır, sonra Allah’tan başka ilâh olmadığına, Muhammed’in Allah’ın kulu ve Resûlü olduğuna şahitlik ederse, o kişi için cennetin sekiz kapısı açılır, onların hangisinden dilerse ondan girer.” (Müslim, Tahâret, 17) buyurmuştur.

Katâde’den nakledildiğine göre, Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle anlatmıştır: Muâz b. Cebel (r.a.) deve üstünde Hz. Peygamber’in (s.a.s) tergisinde iken, Hz. Peygamber (s.a.s.): “*Yâ Muâz b. Cebel!*” diye seslendi. Muâz (r.a.): “Buyur Yâ Resûlallah!” diyerek cevap verdi. Hz. Peygamber tekrar:

“*Yâ Muâz!*” diye seslendi. Muâz (r.a.): “Buyur Yâ Resûlallah!” diyerek cevap verdi. Hz. Peygamber (s.a.s) üç kez seslendi, Muâz da (r.a.) aynı şekilde cevap verdi. Daha sonra Allah Resûlü (s.a.s) şöyle buyurdu:

مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ

“Kim kalbiyle tasdik ederek Allah’tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın Resûlü olduğuna şehâdet ederse Allah ona cehennemini haram kılar.” (Buhârî, İlim, 49)

Eskiden beri âlimler kâmil imanı, “Kalp ile tasdik, dil ikrar ve uzuvlarla amel etmektir” diye tarif etmişlerdir. Böylece imanın şartları ile İslam’ın şartları birleştirilmiştir. (B. Topaloğlu, Y. Ş. Yavuz, İ. Çelebi, İslam’da İnanç Esasları, Çamlıca Yay. İst. 2010, s. 35) Ancak amellerden bir veya bir kaçını terk eden günahkâr, mümin sayılır. İmanı kemale, olgunluğa erdirmek, üst seviyeye çıkartmak için ibadet ve amel gereklidir. İmanı korumak ve güçlendirmek için iman sözleşmesinin gereklerini yapmak, hayatı İslam’a uydurmak gerekir.

Rabbimiz bizleri iman üzere yaşayan ve imanının gereğini yapan salih kullarından eylesin.